



Veselin Vukotić
www.vukotic.net

OTVORENOST

OTVORENOST je ključni odgovor male zemlje na promjene koje se dešavaju u globalnom svijetu i na globalnom tržištu.

Ukinute su vize! Započet je postupak prijema Crne Gore u Evropsku uniju; naša valuta je EURO! Oko 40.000 „stranaca“, za sada, sezonski radi u Crnoj Gori. Preko milion turista godišnje posjeti Crnu Goru. Projekcija je da će se do 2050.godine u Crnu Goru doseliti između 100.000 i 150.000. Tu su i međunarodne kompanije. Veliki broj naših mladih ljudi studira na poznatim univerzitetima i radi u inostranstvu. I još puno toga na lokalnoj Crnogorskoj sceni!

Pad Berlinskog zida; 11.septembar 2001; internet; globalizacija; nafta... - na globalnoj sceni.

Šta je zajedničko svim ovim lokalnim i globalnim procesima i događajima? Zajedničko im je ukidanje granica, otvaranje!

Još je slavni Grk, prvi filozof na planeti Tales prije oko 2600 godina definisao problem (poznat kao „Talesov problem“) uspostavljanja odnosa između čovječjeg uma i svijeta oko njega. On je, na neki način, prvi ukazao na značaj načina razmišljanja ljudi (čovjekovog uma) za shvatanje svijeta koji nas okružuje.

Da li proces otvaranja spoljašnjeg svijeta treba da prati i otvaranje našeg načina razmišljanja, shvatanje spoljašnjeg svijeta odnosno ukidanja granica i pad mnogih zidova u našim glavama? U ovom tekstu neću pisati o odnosu države i tržišta u „svijetu bez granica“, o tezi koju zastupam da je protekcionizam u dužem roku u ekonomiji „oranje mora“. Sada bih više o samoj filozofiji (suštini) otvorenosti, principu „otvorene svijesti“, za razliku od danas, makar u tzv. kvazi eliti, dominantne „sužene svijesti“!

OTVORENOST više nije pitanje politike ni pozicije, ni opozicije: da li je imati ili ne i u kojoj mjeri! Sve je manje otvorenosti po mjeri volje političara! Otvorenost postaje pitanje života, to postaje vazduh! Kao što bez vazduga nema života, nema ni biznisa bez otvorene i ekonomije i društva! Otvorenost traži ne samo fizičko ukidanje granica, već i ukidanje granica i u **NAČINU NAŠEG RAZMIŠLJANJA**! Otvorenost je odgovor na promjene koje se svakominutno dešavaju danas u svijetu. Bil Gejts kaže da se svijet mijenja svakih 7-10 godina. Kako reagovati na te promjene? Da li logikom ježa, koji se na svaku promjenu naježi i zatvori, i tako postaje žrtva promjena ili fleksibilnošću ptice koja ne poznaje granice, niti zna da one postoje?

Biznis u otvorenoj ekonomiji i biznis u zatvorenoj ekonomiji nemaju mnogo toga zajedničkog! To su dvije paradigme, dva različita ponašanja. Kao plivanje u bazenu i u otvorenom moru!

Živimo u premreženom i u međusobno zavisnom svijetu ujedinjenom u globalnu ekonomiju. Svijet sve više postaje **GLOBALNA POZORNICA** (K.Ohmae)! Globalna ekonomija i globalno tržište je već naša stvarnost! Ključni preduslov globalne ekonomije je **OTVORENOST**!

Šta **OTVORENOST** mijenja u našem shvatanju života? Što mijenja u našoj svakodnevici, porodici, kompaniji, državi?

OTVORENOST povećava neizvjesnost, traži naviku da se preuzima rizik, traži preduzetnost! Traži hrabrost donošenja odluka! Ono što danas izgleda sigurno i izvjesno, već sutra to ne mora biti! Otvorenost ubija rutinu, traži nove ideje, inovacije, kreaciju. Promjena postaje jedina konstanta! Obzirom da su ideje i kreativnost vezani za **POJEDINCA**, otvorenost sve više naglašava pojedinca, njegovu ulogu i značaj. Kao i u sportu – i u biznisu je važan tim! Ali bez jakih 1-2 igrača, „zvezdi u timu“, po kojima se tim prepoznaje – teško se popeti na vrh! (Možda se te zvijezde u ekonomiji zovu brendovi!)

Otvorenost kroz konkurenciju traži mnogo veći **KVALITET** našeg proizvoda i usluge, veći kvalitet posla kojim se svako od nas danas bavi! Ako to primijenimo na obrazovanje, sa otvaranjem Crne Gore naša konkurencija postaju i poznati strani univerziteti. Sa druge strane, lokalno crnogorsko tržište je malo i nedovoljno za razvoj, pa se moraju privlačiti i profesori i studenti izvan Crne Gore. Da bi se to postiglo, kvalitet mora biti sve veći i veći, moramo biti prepoznatljiviji, drugačiji! **KVALITET JE USLOV OPSTANKA NA OTVORENOM TRŽIŠTU!** A svi smo na tržištu, iako mnogi to ne vide. Ali, ne vidimo ni kako se Zemlja okreće – ali se ona ipak okreće!

Gledano istorijski niti jedna zemlja u svijetu, ni ta **TRŽIŠNA** Amerika, ni ta **SOCIJALNA** Švedska nije to postala zahvaljujući pametnim vladinim programima, nego prije svega zbog vitalnosti svog društva. Uspjeli su samo zato što su bili otvoreni prema svijetu, otvoreni prema novim idejama, ljudima, proizvodima i uslugama, otvoreni prema kapitalu i herojskom preduzetništvu.

Uz to, oni su imali samopouzdanje! Vjerovali su u sebe!

U tom globalnom svijetu i na toj globalnoj pozornici već sada, a tek šta će biti u sljedećih 50 godina dva ključna resursa postaju **IDEJE** i **ENERGIJA**. Ideje i energija lagano zauzimaju važnost koju su nekoliko poslednjih vjekova imali i imaju dva klasična faktora ekonomije rad i kapital.

Kakav je odnos prema **NOVIM IDEJAMA** i prema razvoju **ENERGIJE** u Crnoj Gori, prema tim pokretačima **TRŽIŠTA BUDUĆNOSTI?**

Ako su ideje i znanje, između ostalog, vezane za fakultete i univerzitete, zašto se onda otvaranje privatnih fakulteta i univerziteta toliko kritikuje u našoj javnosti? Zašto su privatne novine i privatne televizije, koje i te kako utiču na način mišljenja ljudi i formiranje njihovih stavova, prihvatljive, dok je privatno visoko obrazovanje nepotrebno i ne treba ga dozvoliti? Šta će nam privatne novine ako imamo "Pobjedu" je isto pitanje kao i zašto će nam privatni univerziteti kad imamo državni univerzitet.

Slično je i sa **ENERGIJOM!** Da li treba da čitav energetski razvoj zatvorimo u okviru jedne državne kompanije i da decenijama ne koristimo svoje resurse? Zašto se brže ne otvaramo za privatne inicijative i privatni kapital u oblasti energije?

„Obrazuj, obrazuj, obrazuj!“, je poruka tržišta budućnosti i **POJEDINCIMA**, i **PORODICAMA**, i **KOMPANIJAMA**, i **DRŽAVI!** Rasprave o tome da li su nam potrebni privatni univerziteti i koji je bolji državni ili privatni, treba zamijeniti borbom za veći kvalitet znanja i vještina naših studenata! Mudri Kinezi su bili praktični i rekli: „nije važno da li je mačka crna ili bijela, glavno je da lovi miševe!“ Nije važno da li je neko završio privatni ili državni fakultet – važan je kvalitet znanja i način razmišljanja koji je stekao na fakultetu! Kvalitet tog znanja svakako neće određivati pristrasni političari niti uplašeni monopolisti, kao ni socijalno neodgovorni privatnici! To će određivati tržište! Globalno sve više!